

Bijlage 1: beknopte weergave genderspecifieke formuleringen in het Burgerlijk Wetboek

In deze bijlage is een beknopte weergave opgenomen van de resultaten uit de inventarisatie van de genderspecifieke formuleringen in het BW.

Boek 1 Personen- en familierecht

In Boek 1 komen onder meer de termen 'moeder', 'moederschap', 'vader' en 'vaderschap' veelvuldig voor. Dit is in het kader van het afstammingsrecht, maar ook in combinatie met het naamrecht. Het onderscheid naar geslacht wordt daarbij ook gebruikt in de regeling. Dat is niet steeds het geval, waar genderspecifieke termen worden gebruikt. Bijvoorbeeld de 'moeder uit wie het kind niet is geboren' of de 'vader' is verplicht aangifte te doen van de geboorte (artikel 1:19e, derde lid, BW). Ook komen in dit Boek veelvuldig de termen 'vrouw' en 'man' als binaire indelingen voor. Bijvoorbeeld in artikel 1:31, eerste lid, BW, waarin is opgenomen dat om een huwelijk te mogen aangaan een man en een vrouw de leeftijd van achttien jaren moeten hebben bereikt. Daarnaast komt de term 'echtgenoot' veelvuldig voor in Boek 1 en wordt (enkel) aangeduid als mannelijk. Het woord echtgenoot is een mannelijk zelfstandig naamwoord, maar is volgens de Van Dale ook, meer algemeen, 'de persoon met wie iemand gehuwd is'. Andere gebruikte binaire termen zijn bijvoorbeeld 'broers' en 'zusters' (o.a. artikel 1:383, derde lid, BW).

In Boek 1 worden veelvuldig zelfstandige naamwoorden gebruikt in combinatie met een mannelijke voornaamwoord, waar ook vrouwelijke voornaamwoorden gebruikt kunnen worden. Voorbeelden hiervan zijn: de griffier (artikel 1:24 BW), de Minister van Justitie (o.a. artikel 1:29a, derde lid, BW), de ouder (o.a. artikel 1:293 BW), de rechter (artikel 1:253h, tweede lid, BW), de kinderrechter (o.a. artikel 1:261 BW), het kind (o.a. artikel 1:197 BW), de minderjarige (o.a. artikel 1:241 BW), de voogd (o.a. artikel 1:339 BW), de stiefouder (o.a. artikel 1:395 BW) en de ambtenaar van de burgerlijke stand (o.a. artikel 1:16, vierde lid, BW).

In veel bepalingen wordt de persoon waarop de bepaling betrekking heeft (enkel) aangeduid als mannelijk of wordt verwezen met mannelijke bezittelijke voornaamwoorden, zoals in artikel 1:400, eerste lid, BW.

Boek 2 Rechtspersonen

In Boek 2 worden de termen 'mannen', 'vrouwen', 'echtgenoot' en 'echtgenote' gebruikt. Dit gaat onder meer over de verdeling van de zetels in besturen en Raden van Commissarissen. Verder komt in dit Boek de term met de mannelijke connotatie 'raadsheer-commissaris' voor (o.a. artikel 2:350, vierde lid, BW).

Voorbeelden van zelfstandige naamwoorden die in Boek 2 in combinatie met een mannelijk voornaamwoord worden gebruikt, waar ook vrouwelijke voornaamwoorden gebruikt kunnen worden, zijn: de bestuurder (artikel 2:44, zesde lid, BW), de rechter (artikel 2:23, tweede lid, BW), de vereffenaar (artikel 2:23a, eerste lid, BW) en de bewaarder (artikel 2:24, derde lid, BW).

Boek 3 Vermogensrecht

In Boek 3 komt de term 'echtgenoot' (artikel 3:46 BW) voor en het woord met de mannelijke connotatie 'scheidsmannen' (artikel 3:305 BW).

Voorbeelden van zelfstandige naamwoorden die in Boek 3 in combinatie met een mannelijk voornaamwoord worden gebruikt, waar ook vrouwelijke voornaamwoorden gebruikt kunnen worden, zijn: de schuldenaar (artikel 3:47 BW), de bestuurder (artikel 3:46, vierde lid, BW), de commissaris (artikel 3:46, vierde lid, BW) en de aandeelhouder (artikel 3:46, vierde lid, BW).

Boek 4 Erfrecht

In Boek 4 komt het woord 'echtgenoot' veelvuldig voor (o.a. artikel 4:68 BW) en daarnaast komen ook de binaire termen 'vader', 'moeder', 'broers', 'zussen', 'zuster', 'halfzuster' en 'halfbroer' voor (o.a. in artikel 4:10, tweede lid, BW en artikel 4:11, tweede lid, BW).

Voorbeelden van zelfstandige naamwoorden die in Boek 4 in combinatie met een mannelijk voornaamwoord worden gebruikt waar ook vrouwelijke voornaamwoorden gebruikt kunnen worden, zijn: de erflater (artikel 4:3, derde lid, BW) en de persoon (artikel 4:4, eerste lid, BW).

Boek 5 Zakelijke rechten

In Boek 5 komt het gebruik van mannelijke voornaamwoorden voor in de verwijzing naar de persoon waarop de bepaling betrekking heeft, bijvoorbeeld in artikel 5:5, eerste lid, BW.

Voorbeelden van zelfstandige naamwoorden die in Boek 5 in combinatie met een mannelijk voornaamwoord worden gebruikt waar ook vrouwelijke voornaamwoorden gebruikt kunnen worden, zijn: de mede-eigenaar (artikel 5:66, eerste lid, BW), de eigenaar (artikel 5:59, eerste lid, BW), de rechter (artikel 5:81, eerste lid, BW), de opstaller en de erfpachter (artikel 5:106, eerste lid, BW).

Boek 6 Verbintenissenrecht

In Boek 6 komt het woord 'echtgenoot' een aantal keren voor in o.a. artikel 6:106, sub c, BW.

Daarnaast komt het gebruik van mannelijke voornaamwoorden voor in de verwijzing naar de persoon waarop de bepaling betrekking heeft, bijvoorbeeld in artikel 6:27 BW.

Voorbeelden van zelfstandige naamwoorden die in Boek 6 in combinatie met een mannelijk voornaamwoord worden gebruikt waar ook vrouwelijke voornaamwoorden gebruikt kunnen worden, zijn: de schuldenaar (artikel 6:15, derde lid, BW) en de schuldeiser (artikel 6:30, tweede lid, BW).

Boek 7 Bijzondere overeenkomsten

In Boek 7 komen de binaire termen 'mannen' en 'vrouwen' voor. Het onderscheid naar geslacht wordt daarbij ook gebruikt in de regeling. Bijvoorbeeld in de bepaling dat de werkgever geen onderscheid mag maken tussen mannen en vrouwen bij het aangaan van een arbeidsovereenkomst (artikel 7:646, eerste lid, BW).

In het arbeidsrecht komen meerdere malen de termen 'vrouwelijke werknemer' (o.a. artikel 7:629, vierde lid, BW) en 'werkneemster' (o.a. artikel 7:670, tweede lid, BW) voor. Niet altijd is het geslacht relevant voor de regeling, zoals bij de term 'zwangere vrouwen' in het kader van de uitvoering van een pakketreis (artikel 7:510, elfde lid, BW).

De term 'echtgenoot' komt veelduidig voor in Boek 7, o.a. in artikel 7:268 BW. In het kader van schenking komen de termen 'vader' en 'moeder' voor (artikel 7:181 BW) en in artikel 7:465, derde lid, BW wordt de binaire indeling 'broer' en 'zus' gebruikt.

Daarnaast komt het gebruik van mannelijke voornaamwoorden voor in de verwijzing naar de persoon waarop de bepaling betrekking heeft, bijvoorbeeld in artikel 7:610a BW.

Voorbeelden van zelfstandige naamwoorden die in Boek 7 in combinatie met een mannelijk voornaamwoord worden gebruikt, waar ook vrouwelijke voornaamwoorden gebruikt kunnen worden, zijn: de schenker (artikel 7:181, eerste lid, BW) en de verkoper (artikel 7:9, eerste lid, BW).

Boek 7A BW Bijzondere overeenkomsten

In Boek 7A komt de term 'echtgenoot' (artikel 7A:1780 BW) en (artikel 7A:1781 BW) voor. De term 'goed huisvader' heeft een onmiskenbare en onnodige mannelijke connotatie.

Voorbeelden van zelfstandige naamwoorden die in Boek 7A in combinatie met een mannelijk voornaamwoord worden gebruikt, waar ook vrouwelijke voornaamwoorden gebruikt kunnen worden, zijn: de uitleener (artikel 7A:1790 BW) en de gebruiker (artikel 7A:1785 BW).

Boek 8 Verkeersmiddelen en vervoer

In Boek 8 komt de term 'voorman' voor. Dit is een term met een onmiskenbare en onnodige mannelijke connotatie.

Voorbeelden van zelfstandige naamwoorden die in Boek 8 in combinatie met een mannelijk voornaamwoord worden gebruikt, waar ook vrouwelijke voornaamwoorden gebruikt kunnen worden, zijn: de 'vervoerder' (artikel 8:21 BW) en de 'afzender' (artikel 8:25 BW).

Boek 10 Internationaal Privaatrecht

In Boek 10 komen de termen 'moeder', 'vader', , 'echtgenoot', 'broer' en 'zus' voor. Dit is voornamelijk in de titels die betrekking hebben op het IPR personen- en familierecht. Ook komt de term 'vrouw' voor in die zin dat wordt verwezen naar de vrouw uit wie het kind geboren is (artikel 10:92, eerste lid, BW).

Voorbeelden van zelfstandige naamwoorden die in Boek 10 in combinatie met een mannelijk voornaamwoord worden gebruikt, waar ook vrouwelijke voornaamwoorden gebruikt kunnen worden, zijn: de 'functionaris' (artikel 10:117 BW) en het 'kind' (artikel 10:98 BW).